

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO KLASA V

Ocena celująca:

Uczeń opanował pełny zakres wiadomości określanych programem nauczania dla klasy V.

- Uczeń twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy
- wypowiedzi ucznia ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia
- uczeń nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach szkolnych, międzyszkolnych, itp.
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (np. udział w akademiach, inscenizacje teatralne, itp.)
- posiada rozszerzone umiejętności z zakresu kształcenia literackiego oraz nauki o języku przewidziane programem nauczania w klasie V.

Ocena bardzo dobra:

Kształcenie literackie i językowe:

- wypowiedzi ustne i pisemne są całkowicie poprawne pod względem stylistyczno-językowym ortograficznym, merytorycznym i logicznym
- potrafi posługiwać się poznanymi w klasie V formami wypowiedzi (sprawozdanie np. z wycieczki, spaceru; opis przedmiotu, wyglądu człowieka z elementami charakterystyki, list prywatny, zaproszenie)
- podejmuje próby charakterystyki postaci na odpowiednich przykładach, np. Ernesta Nereczka „Chłopcy z Placu Broni”, Stasia Tarkowskiego „W pustyni i w puszczy”...
- samodzielnie sporządza notatki z czytanych lektur
- bezbłędnie układa plan odtwórczy lektury, plan kompozycyjny własnej wypowiedzi
- bardzo dobra znajomość przeczytanego tekstu pozwala na swobodne jego analizowanie, ocenę postępowania i poglądów bohaterów
- pisanie opowiadania twórczego z elementami dialogu
- potrafi porównać cechy gatunkowe bajki i baśni
- analizuje utwór liryczny
- włącza w wypowiedź utarte związki frazeologiczne, wyrażenia metaforyczne i porównania
- tworzy własne przykłady środków stylistycznych, rozumie ich rolę w wypowiedzi
- dostrzega wyrażenia i zwroty typowe wyłącznie dla języka mówionego
- umie nadać własnej wypowiedzi charakter półoficjalny i oficjalny
- samodzielnie redaguje telegram, list, radę, wpis do pamiętnika, dedykację i życzenia okolicznościowe dla określonego adresata
- potrafi samodzielnie zbudować wypowiedź bogatą pod względem leksykalnym i gramatycznym (różnorodność słowotwórcza i składniowa stosowanych środków)
- samodzielnie redaguje opowiadanie zachowując chronologiczny i logiczny układ wydarzeń; wprowadza elementy dialogu i opisu, stosuje poprawną interpunkcję w dialogu i budowanych zdaniach pojedynczych i złożonych
- biegle posługuje się „Słownikiem ortograficznym”, „Słownikiem wyrazów bliskoznacznych”.

Fleksja, składnia, fonetyka:

- wskazuje różnice między formą osobową i nieosobową czasownika, między czasownikiem dokonany i niedokonany
- określa znaczenie trybów czasownika
- odmienia czasownik w trybie rozkazującym i przypuszczającym
- zna zasady pisowni cząstki „by” z czasownikami
- w odmianie rzeczownika przez przypadki wyróżnia temat oboczny, oboczności
- określa rolę przyimków w zdaniu
- wskazuje podobieństwa i różnice między przymiotnikiem i przysłówkiem
- podaje poprawne formy liczebników
- klasyfikuje rodzaje wypowiedzi, podaje ich przykłady
- wyróżnia w zdaniu zespoły składniowe
- nazywa części zdania
- układa zdania pojedyncze rozwinięte według podanego wykresu
- przeprowadza klasyfikację zdań złożonych
- buduje zdania współrzędnie i podrzędnie złożone stosując właściwe spójniki
- samodzielnie dokonuje, słowotwórczych przekształceń leksykalnych (zdrobnienia, zgrabienia, spieszczenia, czasowniki dokonane i niedokonane; tryb, czas, stopnie przymiotnika i przysłówka)
- wskazuje różnice między samogłoską i spółgłoską
- omawia zależność brzmienia głoski od ruchów i pozycji narządów mowy
- podaje zasady akcentowania wyrazów w języku polskim

Ocena dobra:

Kształcenie literackie i językowe:

- czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania
- jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne
- potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów
- podejmuje próby wypowiadania się w różnych formach np. opowiadanie twórcze, opis postaci z elementami charakterystyki
- poprawnie sporządza plan ramowy i szczegółowy lektury
- rozróżnia znaczenie podstawowe i przenośne wyrażen
- próbuje budować wyrażenia o znaczeniu przenośnym
- wskazuje środki leksykalne w utworze literackim, które nie wstępują w języku potocznym, podaje ich odpowiedniki znaczeniowe z języka potocznego
- różnicuje wypowiedź w zależności od adresata
- buduje dialog przystający do określonej sytuacji, stosuje poprawny ortograficznie zapis daty i miejsca oraz wielkiej litery (rzeczowniki pospolite i zaimki - wyrażenia szacunku)
- wprowadza do opowiadania różnorodne środki leksykalne sygnalizujące następstwo zdarzeń
- posługuje się wypowiedzeniem wykrzyknikowym w wypowiedzi pisanej
- układa dialog przystający do wskazanej sytuacji z opowiadania
- nazywa cechy gatunkowe mitu, legendy, bajki, noweli (podaje przykłady)
- uzasadnia pisownię wyrazów objaśnionych na lekcji odwołując się do słownika i poznanych reguł.

Fleksja, składnia fonetyka:

- Stosuje właściwą wymowę i poprawny zapis
- tworzy poprawne formy gramatyczne wyrazów
- określa formę gramatyczną czasowników
- stosuje w zdaniu czasownik w formie osobowej i niesobowej
- tworzy czasownik dokonany od niedokonanego,
- poprawnie odmienia czasowniki typu: umiem, rozumiem, idę
- omawia budowę form trybu rozkazującego i przypuszczającego
- wyjaśnia różnicę w odmianie podanych rzeczowników, wyodrębnia temat i końcówkę
- uzasadnia pisownię rzeczownika, odwołując się do odmiany
- w zdaniu wskazuje przyimki i wyrażenia przyimkowe
- tworzy przysłowki od przymiotników, stosuje je w zdaniach i
- określa formę gramatyczną przymiotnika z rzeczownikiem
- zastępuje słowem liczebniki podane cyfrą i odwrotnie
- stosuje w zdaniu liczebnik w odpowiednim przypadku
- przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie
- samodzielnie buduje zdania pojedyncze rozwinięte oraz proste zdania złożone poprawne pod względem logicznym i gramatycznym
- robi wykres zdania pojedynczego rozwiniętego na łatwych przykładach
- przekształca zdanie pojedyncze na złożone i odwrotnie
- układa zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie
- określa cechy głoski
- rozpoznaje wyrazy bezakcentowe
- poprawnie akcentuje wyrazy.

Ocena dostateczna:

Kształcenie literackie i językowe:

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, precyzyjnego stosowania poznanego słownictwa i ortografii
- w miarę samodzielnie wypowiada się w szkolnych formach pisemnych (opowiadanie odtwórcze, z dialogiem, opis przedmiotu i postaci, sprawozdanie, list, zaproszenie...)
- opanował technikę poprawnego czytania i doskonalą ją pod względem dykcji, intonacji, akcentowania
- ma świadomość popełnianych błędów i potrafi je poprawić przy pomocy nauczyciela
- umie wymienić elementy świata przedstawionego (miejsce i czas akcji, bohaterów, wydarzenia)
- odróżnia zdarzenia, postacie fantastyczne od realistycznych
- dostrzega różnice między językiem potocznym a literackim
- tworzy poprawne związki wyrazowe w zakresie czynnego zasobu słów
- nawiązuje kontakt z rówieśnikiem i dorosłym (powitanie, przedstawienie, pożegnanie, list)
- zachowuje chronologię wydarzeń w ustnym opowiadaniu odtwórczym i twórczym opartym o przygotowany plan
- wyznacza granicę zdania - pauzą w języku mówionym i kropką w pisanym, w utworze lirycznym wskazuje epitety, przenośnie, porównania.

Fleksja, składnia, fonetyka:

- stosuje w wypowiedzi poprawne formy gramatyczne wyrazów w zakresie rzeczowników, czasowników, przymiotników i liczebników używanych w ramach ćwiczeń lekcyjnych (przypadek, liczba, rodzaj, stopień i czas czasownika)
- tworzy bezokoliczniki od czasowników w formie bezosobowej i odwrotnie
- rozróżnia czasowniki dokonane i niedokonane
- odmienia czasownik we wszystkich trybach (prostsze przykłady)
- nazywa przypadki i pytania, na które odpowiadają
- odmienia przez przypadki rzeczownik w prostej odmianie
- rozpoznaje rzeczownik w roli podmiotu i określenia rzeczownika
- odróżnia przyimek
- rozpoznaje czasownik w roli orzeczenia i określenia czasownika, przymiotnik
- odmienia, przymiotnik przez przypadki
- łączy przymiotnik z rzeczownikiem, odmienia je, określa przypadek, liczbę i rodzaj
- rozpoznaje w zdaniu liczebnik
- rozróżnia zdanie i równoważnik zdania, podaje przykłady typów zdań, łączy w zespoły składniowe wyrazy tworzące zdanie
- wpisuje zdanie w podany wykres
- podane zdania dzieli na pojedyncze i złożone
- z podanych zdań pojedynczych tworzy zdanie złożone
- wzbogaca treść zdania pojedynczego wprowadzając różnorodne określenia
- dostrzega różnice między językiem potocznym a literackim
- dzieli wyraz na głoski
- odróżnia samogłoski od spółgłosek
- rozróżnia rodzaje głosek
- dzieli wyraz na sylaby
- poprawnie akcentuje wyrazy na 2 sylabie od końca.

Ocena dopuszczająca:

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

Kształcenie literackie i językowe:

• jego technika cichego i głośnego czytania pozwala na zrozumienie tekstu • względna poprawność językowa i rzeczowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu przez ucznia analizowanego zagadnienia • błędy językowo-stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie • stopień opanowanych przez niego wiadomości pozwala na wykonywanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela.

Fleksja, składnia, fonetyka:

• rozróżnia części mowy • wskazuje podmiot, orzeczenie i określenia • odmienia czasownik przez osoby, liczby, czasy, tryby • odróżnia zdanie od równoważnika zdania, zdanie pojedyncze od złożonego • wyróżnia głoski, litery i sylaby w podanym wyrazie • poprawnie pisze wyrazy poznane na lekcjach ortografii (65% - 50%) oraz zna podstawowe zasady ortograficzne.

Ocena niedostateczna:

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wiedzy i umiejętności objętych podstawą programową.

• nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności z fleksji, składni, słownictwa, ortografii w zakresie redagowania poznanych form wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową w klasie V • nie opanował techniki głośnego i cichego czytania nawet w stopniu dopuszczającym • jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym • w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych • Nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.